

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 6, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК: 330.601

О. О. Назорна,

к. е. н., доцент, заступник генерального директора з наукової роботи,

Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості», м. Київ

СИСТЕМА ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

O. O. Nagorna,

PhD in Economics, assistant professor of economy,

Deputy Director General for Researches State Enterprise «Ukrainian Research and Training Center of Standardization, Certification and Quality», Kiev

SYSTEM OF THE TECHNICAL ADJUSTING AS COMPONENT PART OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ECONOMY OF UKRAINE

У статті розглянуті питання розвитку системи технічного регулювання України та важливішої з її складових – системи стандартизації з позиції забезпечення ними інноваційного розвитку економіки країни та зниження технічних бар'єрів при виході на світові ринки в зонах високих технологій. Визначено категорію «система технічного регулювання», показана необхідність прийняття Закону України «Про технічне регулювання» та розмежування, згідно вимог ЄС, функцій формування та реалізації політики у сфері технічного регулювання між різними центральними органами виконавчої влади. Піднято питання про координацію роботи державних органів виконавчої влади у двох напрямках: технічне регулювання та сприяння інноваційній діяльності. Розглянуто визначення інновації та вказано, що якість змін, які відбуваються при впровадженні інновацій, повинна слугувати головним критерієм віднесення явища до інноваційного. Показано, що Україні потрібно направити зусилля на створення національної системи технічного регулювання, що буде більш гнучкою, дозволить активно впроваджувати інноваційні технології та брати активну участь у міжнародній та регіональній стандартизації у сферах високих технологій.

In the article the considered questions of development of the system of the technical adjusting of Ukraine and major from its constituents – system of standardization from position of providing by them innovative development of economy of country and decline of technical barriers on leaving to the world markets in the areas of high technology. Certainly category «system of the technical adjusting», rotined necessity of passing an Act of Ukraine «About the technical adjusting» and determination in the law of subjects of the system of the technical adjusting, differentiating, in obedience to the requirements of EU, functions of forming and realization of policy, in the field of the technical adjusting between the different central organs of executive power. The rotined importance of observance is in the technical adjusting of principle of unity and integrity. The affected questions are about co-ordination of work of public organs of power in two directions: technical adjusting and assistance innovative activity. Determination of innovation is considered and it is indicated that quality of changes which take place at introduction of innovations must serve as the main criterion of taking of the phenomenon to innovative. It is rotined that it is needed to point effort Ukraine at creation of the national system of the technical adjusting which will be more flexible, will allow the Ukrainian economy actively to inculcate innovative technologies and participate actively in international and regional standardization in the spheres of high-tech.

Ключові слова: *система технічного регулювання, суб'єкти системи технічного регулювання, стандартизація, інноваційний розвиток, міжнародний стандарт, регіональний стандарт, технічний комітет.*

Keywords: *system of the technical adjusting, subjects of the system of the technical adjusting, standardization, innovative development, international standard, regional standard, technical committee.*

Постановка проблеми. Розвиток системи технічного регулювання є базовою вимогою інтеграції країни у світовий економічний простір та підвищення конкурентоспроможності її економіки. Ефективна робота системи технічного регулювання є вкрай важливою для динамічного інноваційного розвитку економіки країни - відставання любого з її секторів може стати нездоланим бар'єром при виході на світові ринки, особливо, у зонах високих технологій. Вивчення питань системи технічного регулювання як складової інноваційного розвитку країни є найактуальнішою темою. Рівень розвитку системи технічного регулювання – це якісний показник готовності економіки країни до впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільш комплексно система технічного регулювання розглядається у підручниках, посібниках, методичних вказівках [1;2;3;4;5;6]. Автори докладно викладають наукові, нормативні, технічні і організаційні основи з стандартизації, метрологічного забезпечення, управління якістю, сертифікації та акредитації. Але, з нашої точки зору, розглядаючи складові технічного регулювання вони не дають розуміння її як цілої системи, спрямованої на досягнення кінцевого результату.

В українській науковій літературі широко висвітлюються відомості про міжнародне співробітництво України в галузі метрології, стандартизації, сертифікації [3, с.363-390; 4, с. 302 – 318]. Велика увага приділяється проблемам гармонізації вітчизняних стандартів з міжнародними та регіональними [7, с.60-67; 8, с.11-17].

Більшість авторів розглядають суто технічні аспекти технічного регулювання та зосереджені на питаннях науково – технічних принципів та методів стандартизації [4, с. 302 – 318; 2].

Другий аспект нашого дослідження - проблеми інноваційного розвитку – досить широко обговорювана в науковій літературі тема, що розглядається в багатьох напрямках. Інноваційні перспективи розвитку економіки України в цілому розглядають у своїх працях В.М.Геєць, В.П.Семиноженко [9], С.С.Арутюнян [10],

с.253–257], В.А.Гросул [11, с.76-82], Н.В.Данік [12, с.36-39], І.В.Терон, В.В.Онiкiснко, Л.М.Смеляненко, М.Г.Дмитренко. Можливості адаптації європейського досвіду інноваційного розвитку до реалій української економіки вивчають С.С.Сторов, І.А.Жукович, Ю.О.Рижкова. Питаннями управління інноваційним розвитком займаються С.М.Ілляшенко, О.А.Біловодська. Стимулам та перешкодам інноваційної діяльності присвячені роботи І.Л.Петрової, Т.І.Шпилювої, Н.П.Сисоліної. Широке висвітлення об'єкту проблем, тим не менш, не торкається найбільш болючої, на наш погляд, проблеми – відставання системи технічного регулювання України від провідних країн світу. Це унеможливило впровадження інноваційних технологій, консервує відставання економіки країни у стратегічних напрямках розвитку та є нездоланим бар'єром для виходу української продукції на регіональні та світові ринки.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз системи технічного регулювання як складової інноваційного розвитку економіки України. Система технічного регулювання має декілька складових та являє собою досить складну систему. Ми зосередим зусилля, перш за все, на стандартизації як складової системи технічного регулювання. Систему стандартизації треба розглядати з точки зору підвищення інновативності та скорочення відставання української економіки у сфері високих технологій від лідерів світового ринку. У контексті досягнення мети нами були поставлені наступні завдання:

- визначити категорію «система технічного регулювання»;
- розглянути нагальні завдання, що стоять перед системою стандартизації України в зонах високих технологій;
- проаналізувати роботу технічних комітетів України з точки зору забезпечення ними можливостей впровадження інновацій.

Виклад основного матеріалу. Термін «технічне регулювання», крім законодавчих та нормативних документів, все частіше зустрічається як у спеціальній літературі, так і в засобах масової інформації. Цей термін широко вживається в документах міжнародних організацій зі стандартизації (ISO, IEC), Світової організації торгівлі, регіональних організацій зі стандартизації (CEN, CENELEC, МДР). Але, для наукового використання, більше значення має термін «система технічного регулювання», який не визначений у документах перелічених організацій. Розглядаючи основи державної політики в області технічного регулювання українські автори не дають визначення системи технічного регулювання [1;2;3;4;5;6].

В українському законодавстві також не дається визначення терміну «система технічного регулювання». Визначення категорії «технічне регулювання» надано у ст 1 Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»: «...технічне регулювання - правове регулювання відносин у сфері встановлення, застосування та виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем і послуг, персоналу та органів, а також перевірка їх дотримання шляхом оцінки відповідності та/або ринкового нагляду» [13]. Навіть у законі не вдалось уникнути протиріччя у трактуванні категорії - стаття 2, що визначає сферу дії закону, вносить за рамки технічного регулювання один з головних її елементів - стандартизацію: «Цей Закон регулює відносини, пов'язані з діяльністю у сфері стандартизації, технічного регулювання, у тому числі оцінки відповідності ...» [13]. У проектах законів України «Про стандартизацію» [14], «Про метрологію та метрологічну діяльність» [16] – на момент написання статті ці проекти законів з 13.06.2014 року були на підписанні у президента, законах України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності», термін «технічне регулювання» не використовується взагалі і ці сфери не розглядаються як елементи єдиної державної системи технічного регулювання. Закону «Про технічне регулювання» Україна не має взагалі.

Прикладом для наслідування законодавства у сфері технічного регулювання, на наш погляд, є Республіка Казахстан. Республіка має закон «Про технічне регулювання», в якому є

(ст.1, п.13) чітке визначення системи технічного регулювання [15].

Важливим для України є положення про принципи технічного регулювання – єдність та цілісність державної системи технічного регулювання [15]. Цей базовий принцип, на наш погляд, слід відобразити в українському законодавстві. У статтю 4 проекту закону «Про стандартизацію» необхідно додати положення про те, що система стандартизації є елементом системи технічного регулювання України. Пункт 1 статті 4 «Метрологічна система України» необхідно сформулювати наступним чином: Метрологічна система України як складова системи технічного регулювання...[16]. Статтю 2 «Сфера дії закону» Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» треба сформулювати наступним чином: «Цей Закон регулює відносини, пов'язані з діяльністю у сфері технічного регулювання, у тому числі системи стандартизації, підтвердження відповідності...» [13]. Статтю 2 Закону України «Про підтвердження відповідності» слід викласти наступним чином: «Цей Закон регулює відносини у секторі технічного регулювання, що відповідає за підтвердження відповідності ...».

Якщо систему технічного регулювання розглядати як систему, то в ній необхідно виділяти суб'єкти та об'єкти. В українському законодавстві існує плутанина та повтори - це стосується як об'єктів так і суб'єктів системи. Щоб цього уникнути необхідно, на наш погляд, прийняти Закон України «Про технічне регулювання», в якому визначитись, перш за все, з суб'єктами системи технічного регулювання. Треба назвати центральний орган виконавчої влади (ЦОВВ), що формує політику у сфері технічного регулювання (сектора: стандартизація, метрологія, підтвердження відповідності), центральний орган виконавчої влади, що реалізує політику у сфері технічного регулювання, юридичні та фізичні особи, що є суб'єктами системи технічного регулювання.

Розглянемо більш детально існуючу ситуацію в Україні. У проектах законів «Про стандартизацію» [14] та «Про метрологію та метрологічну діяльність» [16] говориться про центральний орган виконавчої влади (ЦОВВ), що формує політику та ЦОВВ, що реалізує політику у визначених законами сферах. Департамент технічного регулювання Міністерства економічного розвитку і торгівлі України виконує функції ЦОВВ, який формує і, одночасно, реалізує державну політику у сферах стандартизації, метрології та підтвердження відповідності [18]. Це протиріччя, перш за все, вимогам ЄС та світовій практиці та призвело, фактично, до паралізації роботи сфери технічного регулювання України.

Якщо розглянути проблеми впливу системи технічного регулювання на інноваційний розвиток економіки України, то перш за все, постає питання про координацію роботи державних органів виконавчої влади у двох напрямках: технічне регулювання та сприяння інноваційній діяльності - між Департаментом інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Мінекономрозвитку та Департаментом технічного регулювання того ж міністерства [18]. Департамент технічного регулювання необхідний розробити проект програми «Усунення технічних бар'єрів у торгівлі та підтримка міжнародної конкурентоспроможності української продукції у зонах високих технологій через гармонізацію міжнародних та регіональних стандартів», а Департаменту інвестиційно-інноваційної політики - забезпечити управління проектом як стратегічно важливим. Важливість цього напрямку добре розуміють європейські фахівці, які анонсували проведення у жовтні 2014 року у Брюсселі міжнародної конференції «Стандарти – ваш інноваційний міст» [19] у рамках реалізації програми «Горизонт 2020».

Незадовільна робота Департаменту технічного регулювання призвела до того, що із 169 технічних комітетів України, за даними Відділу науково-методичного забезпечення діяльності в міжнародній та європейській стандартизації ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (станом на 01.01.2014 року), тільки 61 технічний комітет (ТК) співпрацював з технічними комітетами Міжнародної організації стандартизації (ISO) та Міжнародної електротехнічної комісії (IEC) чи отримував інформацію з європейських організацій по стандартизації (CEN, CENELEC): 39 технічних комітетів, взагалі, не відповіли на запити про співпрацю з міжнародними та регіональними організаціями із стандартизації, а один із них - ТК 119 «Технічна кераміка» - самоліквідувався.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інновації визначаються як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [20]. У «Господарському кодексі України» інноваційною діяльністю у сфері господарювання називається діяльність учасників господарських відносин, що здійснюється на основі реалізації інвестицій з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя [21]. Тобто, наголос робиться, перш за все, на необхідності інвестування при реалізації інноваційних програм. Тривалий строк їх окупності – це спірне питання, яке, на наш погляд, не може виступати у якості критерію. У ст.327 «Господарського кодексу України» при описанні видів інноваційної діяльності сформульовано, що інновації спрямовані на здійснення якісних змін у стані продуктивних сил і прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, розробки і впровадження нових видів продукції і технологій [21]. Саме якість змін, що відбуваються при впровадженні інновацій, повинна слугувати, на наш погляд, головним критерієм віднесення явища до інноваційного.

Система технічного регулювання повинна вдосконалюватись, перш за все, у пріоритетних напрямках інноваційної діяльності. Вони визначені у п.2 ст.327 «Господарського кодексу України» [21]; у ст.4 Закону України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» на 2011-2021 роки визначено сім стратегічних пріоритетних напрямів [22]. Слід зазначити, що ні в одному з вище названих законодавчих актів до переліку стратегічних пріоритетних напрямів не віднесено удосконалення системи технічного регулювання, що забезпечує впровадження в національну економіку світових досягнень у сфері високих технологій. Фахівцям всіх рівнів слід розуміти, що шлях до впровадження у виробництво, без якого не може бути мови про проникнення на світові ринки, лежить через гармонізацію українських стандартів з міжнародними, європейськими, міждержавними стандартами у сферах високих технологій. Це повинно стати в Україні пріоритетним інноваційним проектом.

Проблему суттєвого відставання української стандартизації від світових тенденцій розвитку інновацій можна продемонструвати на декількох прикладах.

Українські фахівці добре розуміють, що вихід на світові ринки не можливий без упаковки, що відповідає вимогам міжнародних стандартів, але з відповідним

підкомітетом - ISO/IEC JTC 1/SC 31 «Методи автоматичної ідентифікації і збору даних», що займається штрих-кодами, не співпрацює ні один український технічний комітет. З підкомітетом ISO/IEC JTC 1/SC 22 «Мови програмування, їхнє операційне середовище та інтерфейси системного програмного забезпечення» не дуже активно співпрацює (в якості активного члена або спостерігача) український ТК 20 «Інформаційні технології». Відсутність у складі технічного комітету колективних членів – провідних фірм – розробників та постачальників на український ринок програмних продуктів та обладнання, на наш погляд, консервує відставання у сфері інноваційних технологій. На захист роботи за цим напрямком слід сказати про досить активну співпрацю з двома підкомітетами ISO/IEC JTC 1 «Інформаційні технології» українського ТК105 «Банківські та фінансові системи і технології».

За даними Відділу науково-методичного забезпечення діяльності в міжнародній та європейській стандартизації ДП «УкрНДНЦ» на початок 2014 року з ISO/IEC JTC1/SC 38 «Розподілені платформи прикладних програм і послуги» не один з підкомітетів українського ТК 20 «Інформаційні технології» не співпрацював – це «заганяє» українську економіку у прірву відставання з такого важливого напрямку впровадження інноваційних технологій як «хмарні обчислення».

Для забезпечення безпеки: забезпечення конфіденційності, цілісності і доступності інформації та програмних систем українському ТК 20 / ПК 27 «Методи та засоби безпеки в інформаційних технологіях» треба прийняти участь у роботі ISO/IEC JTC 1/SC 27 «Методи забезпечення захисту ІТ». Технічним комітетам та підкомітетам необхідно, на наш погляд, розробити національну програму стандартизації з інформаційних технологій та пропонувати на розгляд Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації України, Департаменту інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства та Департаменту технічного регулювання для включення у стратегічні пріоритетні напрямки інноваційної діяльності.

Україні потрібно започаткувати технічний комітет - «дзеркальний» технічному комітету CEN/TC 389 «Управління в галузі інноваційної діяльності».

Висновки. Розглянувши проблеми вдосконалення системи технічного регулювання як складової інноваційного розвитку економіки України ми дійшли наступних висновків.

Україні треба прийняти Закон «Про технічне регулювання», який буде охоплювати стандартизацію, метрологічну діяльність, підтвердження відповідності. В законі потрібно визначити су'єкти та об'єкти системи технічного регулювання та розділити, згідно з вимогами міжнародного та європейського законодавства функції формування та реалізації державної політики у кожній сфері технічного регулювання.

Ні в одному законодавчому акті України до переліку стратегічних пріоритетних напрямків інноваційного розвитку країни не віднесено удосконалення системи технічного регулювання та стандартизації як її складової в напрямку забезпечення впровадження в національну економіку світових досягнень у сфері високих технологій.

Україні потрібно направити зусилля на створення національної системи технічного регулювання, що буде більш гнучною, дозволить українській економіці активно впроваджувати інноваційні технології та брати активну участь у міжнародній та регіональній стандартизації у сферах високих технологій.

Гармонізація міжнародних та регіональних стандартів у сфері високих технологій повинна стати в Україні пріоритетним інноваційним проектом.

Література.

1. Основи взаємозамінності, стандартизації, сертифікації, акредитації та технічні вимірювання: Підручник / М.С. Когут, Н.М. Лебідь, О.В. Білоус, І.С. Кравець. – Львів: Світ, 2010. – 528 с.
2. Мельничук С.Д., Боровиков О.Я., Баль-Прилипка Л.В. Основи системи державного технічного регулювання: Навчальний посібник / С.Д. Мельничук, О.Я. Боровиков, Л.В.Баль-Прилипка. – К.: НУБІП, 2012. – 283 с.
3. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник / Р.В. Бичківський, П.Г. Столярчук, П.Р. Гамула. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2002. - 560 с.
4. Сергеев А.Г., Латышев М.В., Терегеря В.В. Метрология, стандартизация, сертификация: Учебное пособие. – М.: Логос, 2003. – 536 с.: ил.
5. Цюцюра С.В., Цюцюра В.Д. Метрологія, основи вимірювань, стандартизація та сертифікація: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 242 с. – (Вища освіта XXI століття).
6. Дивнич М.П. Стандартизація, сертифікація та управління якістю: метод. рек. до практ. занять / М.П. Дивнич. — Нац. авіац. ун-т. — К., 2007. — 64 с.
7. Дятлова, В.В. Гармонізація вітчизняних стандартів з міжнародними та європейськими: стан та проблеми / В.В. Дятлова // Актуал. пробл. регулювання та розвитку зовнішньоеконом. діяльності: зб. наук. пр. Донец. держ. ун-ту упр. — Донецьк, 2008. — Т. 9, вип. 104, серія «Держ. упр.»—С. 60 — 67.
8. Голінка, І.М. Розвиток стандартизації на міжнародному, регіональному та національному рівнях / І.М. Голінка // Стандартизація, сертифікація, якість. — 2009. — № 1. — С. 11 — 17.
9. Геєць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України. — Харків: Константа, 2006. — 272 с.
10. Арутюнян С.С. Інноваційна складова нової моделі економічного розвитку України у посткризовий період / С.С. Арутюнян, Р.Р. Арутюнян // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 253–257.
11. Гросул В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні / В.А. Гросул // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2010. – № 1 (3). – Т. 1. – С. 76–82.
12. Данік Н.В. Інноваційний розвиток економіки України / Н.В. Данік // Всеукраїнський науково-виробничий журнал Інноваційна економіка – 2012. – № 2 (28). – С. 36-39.
13. Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» [Електронний ресурс] - Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua/go/3164-15>.
14. Проект закону України «Про стандартизацію» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50449.
15. Закон Республики Казахстан от 9 ноября 2004 года № 603-ІІ «О техническом регулировании» [Електронний ресурс] - Режим доступу:http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1051485.
16. Проект закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50448.
17. Закон України «Про підтвердження відповідності» [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2406-14>.
18. **Міністерство економічного розвитку і торгівлі України** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
19. Standards - Your Innovation Bridge [Електронний ресурс] - Режим доступу:[http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/30 October 2014, Brussels](http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/30%20October%202014%20Brussels).
20. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/40>.
21. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15>.
22. Закон України «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3715-17>.

References

1. Kogyt, M.S. Lebid, N.M. Biloy, O.V. and Kravch, I.E. (2010), *Osnovy vzaiemozaminnosti, standartyzatsii, sertyfikatsii, akredyatsii ta tekhnichni vymiryuvannia: Pidruchnyk* [Fundamentals of interchangeability, standardization, certification, accreditation and technical measurements: Textbook], Svit, Lviv, Ukraine.
2. Melnichuk, S.D. Borovikov, O.Y. and Bal-Prilipko, L.V. (2012), *Osnovy systemy derzhavnoho tekhnichnoho rehuliuвання: Navchal'nyj posibnyk* [Basics of a system of technical regulation: Textbook], NUBIP, Kyiv, Ukraine.
3. Bychkivsky, P.H. Stoliarchuk, P.G. and Hamula, P.R. (2002), *Metrolohiia, standartyzatsiia, upravlinnia iakistiu i sertyfikatsiia: Pidruchnyk* [Metrologiya, standardization, quality management and certification: Textbook], Vydavnytstvo Natsionalnogo universytetu «Lvivska politekhnika», Lviv, Ukraine.
4. Serheev, A.H. Latshev, M.V. and Tereheria, V.V. (2003), *Metrolohiya, standartyzatsiia, sertyfikatsiia: Uchebnoe posobie* [Metrology, standardization, certification: Textbook], Lohos, Moscow, Russia.
5. Tsiutsiura, S.V. and Tsiutsiura, V.D. (2005), *Metrolohiia, osnovy vymiryuvan', standartyzatsiia ta sertyfikatsiia: Navch. posib.* [Metrology, measurement fundamentals, standards and certification: Training, guidances], 2nd ed, Znamnia, Kyiv, Ukraine.
6. Divnich, M.P. (2007), *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia ta upravlinnia iakistiu: metod. rek. do prakt. zaniat'* [Standardization, certification and quality management: guidelines for practical training], Nats. aviats. un-t., Kyiv, Ukraine.
7. Diatlova, V.V. (2008), "Harmonization of domestic standards with international and European: state and problems", *Aktual. probl. rehuliuвання ta rozvytku zovnishn'oeconom. diial'nosti: zb. nauk. pr. Donets. derzh. un-tu upr.* [Aktual. probl. adjusting and development of foreign economic activity: coll. of scientific labours. Donetsk state university of management], T. 9, vyp. 104, seriia «Derzh. upr.», Donets'k, Ukraine, pp. 60-67.

8. Holinka, I.M. (2009), "Development of standardization is on international, regional and national levels", Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, iakist', vol. 1, pp. 11 — 17.
9. Gecc, V.M. and Seminozhenko V.P. (2006), *Innovacijni perspektivi Ukraïni* [Innovative perspectives of Ukraine], Konstanta, Xarkiv, Ukraine.
10. Arutiunian, S.S. (2010), "An innovative constituent of new model of economic development of Ukraine is in a postkrizoviy period", Visnyk natsional'noho universytetu «Lvivs'ka politekhnik», vol. 691, pp. 253–257.
11. Hrosul, V.A. (2010), "Problems of innovative activity are in Ukraine", Biuletен' Mizhnarodnoho Nobelivs'koho ekonomichnoho forumu, vol. 1 (3), no 1, pp. 76–82.
12. Danik, N.V. (2012), "Innovative development of economy of Ukraine", Vseukrains'kyj naukovo-vyrobnychyj zhurnal Innovatsijna ekonomika, vol. 2 (28), pp. 36-39.
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About standards, technical regulations and procedures of estimation of accordance", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3164-15> (Accessed 15 June 2014).
14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), A project of Law of Ukraine is "About standardization", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50449 (Accessed 15 June 2014).
15. Parliament Respubliki of Kazakhstan (2013), The Law of Respubliki of Kazakhstan "Oh tekhnicheskomo regulirovanii", available at: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1051485 (Accessed 16 June 2014).
16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), A project of Law of Ukraine is "About metrologiyu and metrology activity", available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50448 (Accessed 15 June 2014).
17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About confirmation of accordance", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2406-14> (Accessed 10 June 2014).
18. The official site of Ministry of economic development and trade of Ukraine (2014), [Online], available at: <http://www.me.gov.ua/> (Accessed 5 June 2014).
19. "Standards - Your Innovation Bridge", [Online], <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en> 30 October 2014, Brussels (Accessed 5 June 2014).
20. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About innovative activity", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/40> (Accessed 5 June 2014).
21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), "Economic code of Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/436-15> (Accessed 5 June 2014).
22. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "About priority directions of innovative activity in Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/go/3715-17> (Accessed 5 June 2014).

Стаття надійшла до редакції 18.06.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"